

Szoboszlai Annamária

Csak stílus kérdése?

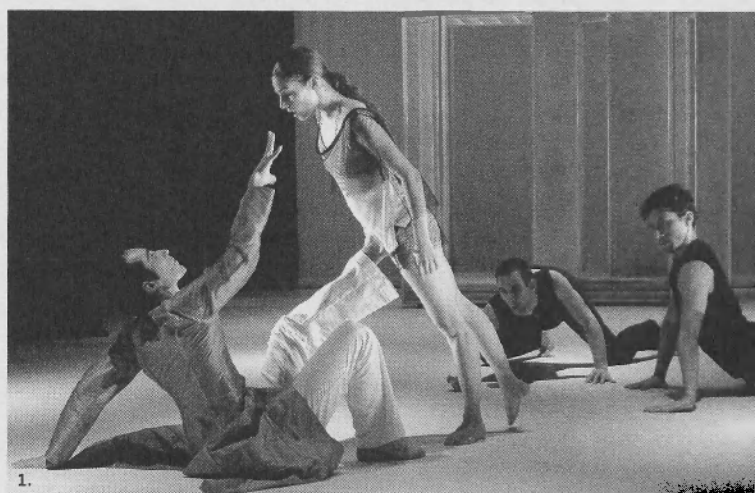
BOZSIK YVETTE TÁNCKÍNÁLATA

A Trafó vezetésváltásának legnagyobb kérdése, hogy vajon a magyar táncszakma azon képviselői, akikre Bozsik Yvette mint támogatóira hivatkozik (feltételezhetően az ő szándéknyilatkozataik olvashatók a pályázat függelékében), s akiknek kérésére saját alkotói ambícióit háttérbe szorítva indult a Trafó igazgatói székéért, megkapják-e azt, amire számítnak. Szabó György ezen a helyen sajátos pozíciót vívott ki az évek során. Működését lehet mindenféle oldalról kritizálni, de észre kell venni: Bozsik Yvette pályázata egyrészt az ő ízlésére épít akkor, amikor a Trafóban korábban is szerepelt külföldi (illetve külföldön alkotó magyar) táncgyütteseket, színházakat, jövőbeni meghívottakat említ (Josef Nadj, Krisztina de Chatel, Salamon Eszter, Forced Entertainment, DV8 Physical Theatre); kisebbrészt pedig olyan, jól hangzó neveket, amelyek gazdáit valószínűleg nem azért nem láthatunk eddig, mert nem fért bele a Trafó világába, hanem mert drágák, vagyis szerepeltetésük szép gondolat, de kevésbé tűnik kivitelezhetőnek (például Mnouchkine Théâtre du Soleil).

Persze lehet, hogy nem a „politikusi ízlés” indukálta a vezetécserét, hanem a marginalitásba jutott magyar táncszakma egy része. Ám ha a Bozsik-pályázatban felsorolt hazaiakat vesszük sorra, azt látjuk, hogy a Duda Éva Társulat, az Inversedance, a TranzDanz, a Gangaray Dance Company, a GoBe Társulat, a PR-Evolution Dance Company, a Közép-Európa Táncszínház és az Artus egytől egyig járt már a Trafóban. (Az külön elgondolkodtató, hogy a Közép-Európa Táncszínház és az Artus saját játszóhellyel is rendelkezik, vagyis nem szorult ki sehonnan.) Mindebből az következik, hogy a hazai táncszakmának nem annyira játszóhely, mint inkább presztízskérdés a Trafóban föllépni, ott, ahol Josef Nadj vagy, mondjuk, a DV8 játszik. Előfordulhat az is, hogy magát a nyugati ízlést (ezen mindenki értsen, amit akar) elégték meg a hazai körök... De ennek ellentmond, hogy Bozsiknak is szándékában áll francia és egyéb nemzetiségű együttesek fogadása. De vajon hogyan?

Bozsik Yvette a pályázatban több helyen arra utal, hogy a partnerintézményekkel együttműködve szeretné enyhíteni a függetlenek helyzetét, bemutatkozási anomáliáit. „A Bethlen Téri Színházzal együttműködve célunk megeremteni főleg a független táncszakma részére, hogy a Trafó szervezésében olyan kisebb daraboknak, kísérleteknek, első koreográfusi megmutatkozásoknak tudjunk lehetőségeket biztosítani, amelyek nem feltétlenül alkalmasak a Trafó nagytermébe.” A Nemzeti Táncszínházzal kooperálva pedig „olyan magas színvonalú nemzetközi együttesek ha-

zánkba hívására lenne lehetőség, amelyek meghaladják az erőnket egyedül, vagy amelyek előadásai nem feltétlenül tartoznak a Trafó profiljába, de olyan művészi értéket és tartalmat hordoznak, amit mindenképpen szeretnénk a hazai közönség számára elérhetővé, láthatóvá tenni”. Kétféleképpen értelmezhetőek a fenti sorok: a budapesti játszóhelyek egy részének Trafó által vezényelt együttműködése valósul meg; vagy Bozsik Yvette mégiscsak a saját és a művészeti vezetői posztot betöltő Horváth Csaba társulatának igyekszik helyet és időt szorítani a Trafóban a „profilba nem illő”, vagy „első koreográfusi próbálkozások”, vagy „drága produkciók” kiszervezésével. Amennyiben az első megállapítás áll közelebb a valósághoz, akkor további két – egy kedvezőbb és egy kedvezőtlenebb jövőt festő – mögöttes szándék feltételezhető. Jobb esetben pozitív és üdvös végkifejlet kerekedik, vagyis a füg-

1.

2.

1. A csodálatos mandarin (PR Evolution)

2. Kakaskakaskakas (Artus)

getlenek *tényleges* összefogása, egymást segítése, a hazai alkotókat megerősítő törekvés, a vidéki játszóhelyek vérkeringésbe való beemelése valósul meg (csak hogy vidéken alig érezhetően van csak jelen a kortárs tánc). A rosszabb kifejeletről az optimista szót se szól. Viszont

ha a háttérben mégis inkább egyéni érdekek húzódnak meg, azt a külföldi előadók talán könnyebben, de a hazai szakma már jóval nehezebben fogja megbocsátani.

Ennél jóval rázósabb ügy, hogy mit fog ezután képviselni a Trafó, s hogy ennek jelentőségével tisztában vannak-e a kulturális-művészi kérdések döntnökei. A Bozsik-pályázatot szerintem egyszerűen hiteltelenné a művészetről és művészekről, az egymás megsegítéséről, a gyermekek nézővé neveléséről és ennek módjairól, az új tapasztalatok szerzéséről és a művészet inspiráló erejéről megfogalmazott ellentmondásos, vitatható részletei.

Bozsik szeretne „szerethető, a nézőknek adó” színházat, aztán kijelenti, hogy „segíteni kell a művészetet, és szolgálni őket”, majd pedig kifogásolja, hogy a Trafó az évek alatt veszített bátorságából, s arra törekedett, hogy a közönség igényeit kielégítse. Fontosnak

Trafóba kerülés minőség szintjét. Ami mindenesetre pozitívum lenne, ha megvalósulhatna: a vidéki és határon túli táncműhelyek éves seregszemléje. (Bár gyaníthatóan ez inkább a szakma érdeklődésére tartana számot, nem a nagyközönségére.)

Bozsik a Trafó figyelmét a nyitottság, a befogadás jegyében mindenre kiterjesztené. A szövegből az tetszik ki, hogy nem lesz olyan művészeti megmozdulás Budapesten – beleértve a művészeti iskolák végzős osztályainak fellépését is –, amiben az intézmény ne akarna szerepet vállalni, ha máshogy nem, szervezőként. Ekkora munkához szinte már egy kisebb államparátusra lenne szükség. Azon túl persze, hogy például a MOME nem feltétlenül szorul a Trafóra, ha be akarja mutatni végzősei vizsgamunkáit (merthogy a Várfok utcában e célt szolgálja a Ponton Galéria); az is kérdés, hogy a rengeteg, külföldi alkotókkal folytatott műhelymunkára vonatkozó terv (Tükör Projekt), a csecsemőszínház, a gyerekmegőrző, a Halász Péter Archivum, a modern kommunikációs csatornák (interaktív kirakat, mobiltelefonos „alternatív valóság”-alkalmazások az intézményben) miből jutnak finanszírozáshoz ma, a kulturális területen egyre markánsabban jelentkező megszorítások idején. Hisz Bozsik maga is írja: „Jelenleg a támogatásokból is gazdálkodó szervezetek részére olyan időszak következhet, ami az óvatosság szempontjából arra inti a felelős vezetőket, hogy a terveket a piachoz igazítottan a meglévő, saját kereteiből finanszírozza.” Vagyis ha az államtól (vagy az önkormányzattól) nem jön pénz, lassú elsorvadás vár a Trafóra, legalábbis mindarra, ami eddig odavonzotta a nézőt. De mehetünk a Bozsik Yvette Társulat és a Forte Társulat (Horváth Csaba együttese) előadásait nézni. A Trafónak lesz repertoárja, és „a Trafó repertoárjára kerülő minden előadást teljes egészében rögzíteni kell”. De vajon milyen előadásokból áll majd össze a repertoár?

Bozsik Yvette sűrűn hivatkozik a közösségformálásra, a fogyatékkal élőkre, feladatának tartja „segíteni a fogyatékosokkal és kisebbségekkel dolgozó művészeket”, így várhatóan műsorra kerülnek a Baltazár Színház és a Tánceánia Együttes előadásai. A gondolat rokonszenves, de vigyázzunk arra, nehogy összekeverjük a művészetterápiát a művészettel! Ami viszont engem igazán aggaszt, az a csecsemőszínház és a gyakran jelentkező gyerekprogramok gondolata. Nem mintha nem pártolnám és szeretném magam is a legkisebbeknek szóló előadásokat, de ha abban Aladdin a Google segítségével tesz utazást Seherezádé legszebb meséibe, s lenge ruhás táncosnők ráznak csípőt, járnak hastáncot „Tarkanra” hatévesek előtt, akkor fáj a fejem a felnövekvő generáció ízléséért. Nem látom ugyanis, hogy például Bozsik Yvette legutóbbi gyermekdarabja (*Az Ezeregyéjszaka legszebb meséi*) egész pontosan hogyan is fejleszti a gyerekek „esztétikai és kritikai érzékét”.

De legyen így. Mi mást mondhat a jóérzésű ember? Valóban ránk fér egy nem is annyira kritikai érzékkel, mint inkább éleslátással és tudatossággal bíró nemzedék, amely képes formálni a saját jelenét. De ki tudjuk ezt várni a Trafó kávézóban, még ha lesz is dzsessz a reformszendvics mellé?

3.

4.

Köncz Zsuzsa felvételei

3. Bankett (MU Színház)

4. Szájbanforgó (Közép-Európa Táncszínház)

tartja, hogy teret biztosítson a „művészi próbálkozásoknak”, de a „felmenő rendszerű alkotói megjelenési koncepcióval” szabályozná a Trafóba jutást. Vagyis Szabó Györgyöt leváltva, Bozsik Yvette és Horváth Csaba fog dönteni arról, mikor éri el valaki/valami a